

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย แนวทางการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการทำสนทนากลุ่ม (Focus group) กับคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จำนวน 3 ศูนย์ ใน 3 อำเภอ ได้แก่ ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมืองกาญจนบุรี ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน และศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลแสนตอ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 135 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

1.1 การวิเคราะห์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล และสภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏตามตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

n = 135		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	48	35.6
หญิง	87	64.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 135		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
น้อยกว่า 40 ปี	7	5.2
40-50 ปี	28	20.7
51-60 ปี	62	46.0
มากกว่า 60 ปี	38	28.1
ต่ำสุด = 30 สูงสุด = 77		
ค่าเฉลี่ย = 55.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.995		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่เคยเรียน	1	0.7
ประถมศึกษา	88	65.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	14.8
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	21	15.6
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	1	0.7
ปริญญาตรี	4	3.0

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 64.4 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 35.6 เป็นเพศชาย สมาชิกร้อยละ 46.0 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมาร้อยละ 28.1 อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 20.7 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี และร้อยละ 5.2 มีอายุน้อยกว่า 40 ปี โดยสมาชิกมีอายุต่ำสุด 30 ปี และอายุสูงสุด 77 ปี และอายุเฉลี่ย 55.42 ปี สมาชิกร้อยละ 65.2 ศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 15.6 ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) และร้อยละ 0.7 ไม่เคยเรียน

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

n = 135

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร (นอกจากศูนย์ข้าวชุมชน)		
ไม่เป็น	7	5.2
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	128	94.8
กลุ่มเกษตรกร	78	57.8
กลุ่มสหกรณ์	55	40.7
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	66	48.9
กลุ่มลูกค้า ธกส.	112	83.0
กลุ่มอาชีพเกษตรกร	5	3.7
อื่น ๆ	4	3.0
2. การดำรงตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มี	104	77.0
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	31	23.0
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	4	3.0
กรรมการหมู่บ้าน	9	6.7
ส.อบต.	6	4.4
อกม.	10	7.4
อื่น ๆ	6	4.4

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาสภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี มีดังนี้

การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรอื่นๆ (นอกจากศูนย์ข้าวชุมชน) พบว่า สมาชิก ร้อยละ 5.2 ไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรอื่น ๆ ส่วนร้อยละ 94.8 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรอื่น ๆ โดยร้อยละ 83.0 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. รองลงมา ร้อยละ 57.8 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 48.9 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 40.7 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ ร้อยละ 3.7 เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตรกร และร้อยละ 3.0 อื่น ๆ เป็นสมาชิก (กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี)

การดำรงตำแหน่งทางสังคม พบว่าสมาชิก ร้อยละ 77.0 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ส่วนร้อยละ 23.0 มีตำแหน่งทางสังคม โดยสมาชิก ร้อยละ 7.4 เป็น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) รองลงมาร้อยละ 6.7 เป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 4.4 เป็น (ส.อบต.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และร้อยละ 4.4 อื่น ๆ (อสม.) อาสาสมัครสาธารณสุข

ตารางที่ 4.3 สภาพการเป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

n = 135		
สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	36	26.7
6 – 10 ปี	38	28.2
11 -15	55	40.7
มากกว่า 15 ปี ขึ้นไป	6	4.4
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 17		
ค่าเฉลี่ย = 10.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.240		
2. เหตุผลในการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ต้องการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว	118	87.4
ต้องการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว	38	28.1
แลกเปลี่ยนความรู้	108	80.0
ผลตอบแทนด้านการเงิน	37	27.4
การกุศล-เยี่ยม	98	72.6

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาสภาพการเป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี มีดังนี้

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า สมาชิกมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก ร้อยละ 40.7 เป็นสมาชิกระหว่าง 11 – 15 ปี รองลงมาร้อยละ 28.1 เป็นสมาชิกระหว่าง 6 – 10 ปี ร้อยละ 26.7 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี และร้อยละ 4.4 เป็นสมาชิกมากกว่า 15 ปีขึ้นไป โดยเป็นสมาชิกต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 17 ปี และอายุการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 10.11 ปี

เหตุผลในการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า สมาชิกร้อยละ 87.4 เป็นสมาชิก เพราะต้องการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว รองลงมาคือร้อยละ 80.0 ต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ ร้อยละ 72.6 ต้องการกู้ยืม ร้อยละ 28.1 ต้องการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และร้อยละ 27.4 เป็นสมาชิกเพราะ ต้องการผลตอบแทนด้านการเงิน

ตารางที่ 4.4 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

n = 135

แหล่งข้อมูล ข่าวสาร	ระดับการรับรู้					ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
	5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)			
1. เจ้าหน้าที่รัฐ	32 (23.7)	42 (31.1)	27 (20.0)	25 (18.5)	9 (6.7)	3.47	1.227	มาก
2. ผู้นำชุมชน	19 (14.1)	46 (34.1)	44 (32.6)	14 (10.4)	12 (8.9)	3.34	1.121	ปานกลาง
3. เพื่อนบ้าน	19 (14.1)	55 (40.7)	30 (22.2)	27 (20)	4 (3)	3.43	1.055	มาก
4. กรรมการศูนย์ ข้าวชุมชน	6 (4.4)	8 (5.9)	45 (33.3)	43 (31.9)	33 (24.4)	2.34	1.052	น้อย
5. หอกระจาย ข่าว	17 (12.6)	49 (36.3)	44 (32.6)	20 (14.8)	5 (3.7)	3.39	1.008	ปานกลาง
6. วิทยุ	7 (5.2)	22 (16.3)	65 (48.1)	15 (11.1)	26 (19.3)	2.77	1.099	ปานกลาง
7. โทรศัพท์	15 (11.1)	35 (25.9)	51 (37.8)	28 (20.7)	6 (4.4)	3.19	1.031	ปานกลาง
8. หนังสือพิมพ์	4 (3)	6 (4.4)	41 (30.4)	18 (13.3)	66 (48.9)	1.99	1.116	น้อย
9. เจ้าหน้าที่ เอกชน	8 (5.9)	31 (23)	58 (43)	16 (11.9)	22 (16.3)	2.90	1.112	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 135

แหล่งข้อมูล ข่าวสาร	ระดับการรับรู้					ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
	5	4	3	2	1			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
10. อินเทอร์เน็ต	1 (0.7)	2 (1.5)	8 (5.2)	10 (7.4)	115 (85.2)	1.25	0.688	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย						2.81	1.051	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าสมาชิกมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.04) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับมากมีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.47) และเพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.43) ระดับปานกลางมีจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ หอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.39) ผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.34) โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.19) เจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.90) และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 2.77) ระดับน้อยมีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ กรรมการศูนย์ข้าวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.34) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 1.99) ระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 1.25)

1.2 การวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การประกอบอาชีพหลัก ประสิทธิภาพการทำงาน และจำนวนแรงงานในภาคการเกษตร

n = 135

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. การประกอบอาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	102	75.6
ค้าขาย	8	5.9
รับจ้างทั่วไป	18	13.3
รับราชการ	7	5.2

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 135		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
2. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการทำนา		
น้อยกว่า 20 ปี	76	56.3
20-30 ปี	26	19.3
31-40 ปี	18	13.3
มากกว่า 40 ปี	15	11.1
ต่ำสุด = 3 สูงสุด = 60		
ค่าเฉลี่ย = 27.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 13.307		
3. จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร		
3.1 แรงงานภายในครอบครัว		
ไม่มี	2	1.5
มี	133	98.5
1-2 คน	108	81.2
3-4 คน	22	16.5
มากกว่า 4 คน	3	2.3
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 5		
ค่าเฉลี่ย = 1.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.921		
3.2 แรงงานจ้าง		
ไม่มี	46	34.1
มี	89	65.9
1-2 คน	72	80.9
3-4 คน	12	13.5
มากกว่า 4 คน	5	5.6
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 10		
ค่าเฉลี่ย = 1.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.450		

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า สมาชิกร้อยละ 75.6 ประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร รองลงมาร้อยละ 13.3 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ

5.9 ค่าขาย และร้อยละ 5.2 รับราชการ สมาชิกร้อยละ 56.3 มีประสบการณ์ในการทำนาน้อยกว่า 20 ปี รองลงมาร้อยละ 19.3 มีประสบการณ์ ระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 13.3 มีประสบการณ์ระหว่าง 31-40 ปี และร้อยละ 11.1 มีประสบการณ์มากกว่า 40 ปี มีประสบการณ์ทำนาค่ำสุด 3 ปี สูงสุด 60 ปี และมีประสบการณ์ทำนาเฉลี่ย 24.8 ปี สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 1.5 ไม่มีแรงงานภายในครอบครัว ส่วนร้อยละ 98.5 มีแรงงานภายในครอบครัว โดยสมาชิกร้อยละ 81.2 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว จำนวน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 16.5 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว จำนวน 3-4 คน และร้อยละ 2.3 มีจำนวนแรงงานในครอบครัว มากกว่า 4 คน มีจำนวนแรงงานในครอบครัว ค่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน และมีจำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 1.87 คน แรงงานจ้าง พบว่า สมาชิก ร้อยละ 34.1 ไม่มีการจ้างแรงงาน ส่วนร้อยละ 65.9 มีการจ้างแรงงานโดยสมาชิก ร้อยละ 80.9 มีการจ้างแรงงาน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 13.5 มีการจ้างแรงงาน 3-4 คน และร้อยละ 5.6 มีการจ้างแรงงานมากกว่า 4 คน มีจำนวนการจ้างแรงงาน ค่ำสุด 1 คน สูงสุด 10 คน และมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 1.82 คน

ตารางที่ 4.6 การถือครองพื้นที่ทางการเกษตร สภาวะการกู้ยืม และรายได้

n = 135

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
น้อยกว่า 10 ไร่	35	25.9
10-30 ไร่	75	55.6
31-50 ไร่	11	8.1
มากกว่า 50 ไร่	14	10.4
ค่ำสุด = 2 สูงสุด = 100		
ค่าเฉลี่ย = 24.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 20.993		
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทางการเกษตร		
2.1 พื้นที่ตนเอง		
ไม่มี	12	8.9
มี	123	91.1
น้อยกว่า 10 ไร่	65	52.9
10-30 ไร่	48	39.0
มากกว่า 30 ไร่	10	8.1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 135

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำสุด = 2 สูงสุด = 82 ค่าเฉลี่ย = 15.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 14.804		
2.2 พื้นที่เช่า		
ไม่มี	63	46.7
มี	72	53.3
น้อยกว่า 10 ไร่	34	47.2
10-30 ไร่	29	40.3
มากกว่า 30 ไร่	9	12.5
ต่ำสุด = 3 สูงสุด = 80 ค่าเฉลี่ย = 19.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 21.032		
3. สถานะการกู้ยืม		
ไม่มี	9	6.7
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	126	93.3
กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์	89	65.9
ธกส.	108	80.0
สหกรณ์ฯ	36	26.7
ศูนย์ข้าวชุมชน	81	60.0
อื่น ๆ (ญาติ, พี่น้อง)	2	1.5
4. รายได้ต่อปีทั้งหมด (บาท) (n = 128)		
น้อยกว่า 200,000	73	57.0
200,000 – 400,000	45	35.2
มากกว่า 400,000	10	7.8
ต่ำสุด = 40,000 สูงสุด = 700,000 ค่าเฉลี่ย = 218,885.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 132,088.000		

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 135		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
4.1 รายได้จากการทำนา (บาท) (n = 131)		
น้อยกว่า 100,000	67	51.2
100,001 – 300,000	54	41.2
มากกว่า 300,000	10	7.6
ต่ำสุด = 15,000 สูงสุด = 600,000		
ค่าเฉลี่ย = 133,770.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 107,833.333		
4.2 รายได้จากการทำการเกษตรอื่น ๆ (บาท) (n=41)		
น้อยกว่า 50,000	15	36.5
50,000 – 100,000	9	22.0
มากกว่า 100,000	17	41.5
ต่ำสุด = 5,000 สูงสุด = 670,000		
ค่าเฉลี่ย = 134,839.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 143,944.444		
4.3 รายได้นอกภาคการเกษตร (บาท) (n = 76)		
น้อยกว่า 70,000	35	46.1
70,000 – 140,000	30	39.5
มากกว่า 140,000	11	14.4
ต่ำสุด = 2,000 สูงสุด = 300,000		
ค่าเฉลี่ย = 84,701.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 61,004.444		

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกร้อยละ 55.6 มีพื้นที่ถือครองทางจำนวน 10 – 30 ไร่ รองลงมาร้อยละ 25.9 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรน้อยกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 10.4 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มากกว่า 50 ไร่ และร้อยละ 8.1 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 31-50 ไร่ สมาชิกมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 100 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 24.67 ไร่

1) พื้นที่ตนเอง พบว่า สมาชิกร้อยละ 91.1 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเป็นของตนเอง ส่วนร้อยละ 8.9 ไม่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเป็นของตนเอง สมาชิกร้อยละ 52.9 มีพื้นที่เป็นของตนเองน้อยกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 39.0 มีพื้นที่เป็นของตนเองอยู่ระหว่าง 10 – 30 ไร่ และ

ร้อยละ 8.1 มีพื้นที่ของตนเองมากกว่า 30 ไร่ สมาชิกมีพื้นที่เป็นของตนเองต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 82 ไร่ และมีพื้นที่เป็นของตนเองเฉลี่ย 15.54 ไร่

2) พื้นที่เช่า พบว่า สมาชิกร้อยละ 53.3 มีการเช่าพื้นที่ ส่วนร้อยละ 46.7 ไม่มีการเช่าพื้นที่ สมาชิกร้อยละ 47.2 มีการเช่าพื้นที่น้อยกว่า 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 40.3 มีการเช่าพื้นที่อยู่ระหว่าง 10 – 30 ไร่ และร้อยละ 12.5 มีการเช่าพื้นที่มากกว่า 30 ไร่ สมาชิกศูนย์มีการเช่าพื้นที่ต่ำสุด 3 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ และสมาชิกมีการเช่าพื้นที่เฉลี่ย 19.53 ไร่

สถานะการกู้ยืม พบว่าสมาชิกร้อยละ 93.3 มีการกู้ยืมเงิน ส่วนร้อยละ 6.7 ไม่มีการกู้ยืม โดยสมาชิก ร้อยละ 80.0 กู้ยืมจาก ธกส. รองลงมาร้อยละ 65.9 กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 60.0 กู้ยืมจากศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 26.7 กู้ยืมจากสหกรณ์ฯ และร้อยละ 1.5 กู้ยืมจากอื่นๆ (ญาติ,เพื่อน้อง)

รายได้ต่อปีทั้งหมด พบว่าสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 57.0 มีรายได้ไม่น้อยกว่า 200,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 35.2 มีรายได้ 200,000 – 400,000 บาทต่อปี และร้อยละ 7.8 มีรายได้มากกว่า 400,000 บาทต่อปี โดยสมาชิกมีรายได้ต่ำสุด 40,000 บาทต่อปี สูงสุด 700,000 บาทต่อปี และมีรายได้ต่อปีเฉลี่ย 218,885.16 บาทต่อปี

รายได้จากการทำนา พบว่าสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 51.2 มีรายได้ไม่น้อยกว่า 100,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 41.2 มีรายได้ระหว่าง 100,000 – 300,000 บาทต่อปี และร้อยละ 7.6 มีรายได้มากกว่า 300,000 บาทต่อปี โดยสมาชิกมีรายได้ต่อปีต่ำสุด 15,000 บาทต่อปี สูงสุด 600,000 บาทต่อปี และมีรายได้จากการทำนาเฉลี่ย 107,833.333 บาทต่อปี

รายได้จากการทำการเกษตรอื่นๆ พบว่าสมาชิกร้อยละ 41.5 มีรายได้มากกว่า 100,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 36.5 มีรายได้ไม่น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปี และร้อยละ 22.0 มีรายได้ 50,000 – 100,000 บาทต่อปี โดยสมาชิกมีรายได้จากการทำการเกษตรอื่นๆ ต่ำสุด 5,000 บาทต่อปี สูงสุด 120,000 บาทต่อปี และมีรายได้จากการทำการเกษตรอื่นๆเฉลี่ย 143,944.444 บาทต่อปี

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่าสมาชิกร้อยละ 46.1 มีรายได้ไม่น้อยกว่า 70,000 บาทต่อปี ร้อยละ 39.5 มีรายได้ 70,000 – 140,000 บาทต่อปี ร้อยละ 14.4 มีรายได้มากกว่า 140,000 บาทต่อปี โดยสมาชิกศูนย์ฯ มีรายได้นอกภาคการเกษตร ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 300,000 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 84,701.32 บาทต่อปี

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

2.1 การวิเคราะห์สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏตามตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

n = 135

สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	จำนวน	ร้อยละ
1. เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กข. 31 (ปทุมธานี 80)	20	14.8
กข 41	1	0.7
ปทุมธานี 1	71	52.6
สุพรรณบุรี 1	97	71.9
อื่น ๆ (กข 49 , หอมมะลิ)	7	5.2
2. แหล่งซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ศูนย์ข้าวชุมชน	57	42.2
หน่วยงานภาครัฐ	22	16.3
เกษตรกร	15	11.1
หน่วยงานภาคเอกชน	119	88.1
3. แหล่งจำหน่ายพันธุ์ข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ศูนย์ข้าวชุมชน	36	26.7
โรงสี	72	53.3
เกษตรกร	3	2.2
อื่น ๆ (พ่อค้า, ร้านค้าทั่วไป)	4	3.0
4. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน		
ไม่ได้ผลิต	101	74.8
ผลิต	34	25.2

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 135

สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	จำนวน	ร้อยละ
5. การเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว		
ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว		
ไม่เข้าร่วม	80	59.26
เข้าร่วม	55	40.74

จากตารางที่ 4.7 สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ของสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน มีดังนี้
 เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิต พบว่าสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนร้อยละ 71.9 ปลูกข้าวพันธุ์
 สุพรรณบุรี 1 รองลงมาร้อยละ 52.6 ปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 และร้อยละ 14.8 ปลูกข้าวพันธุ์ กข31
 (ปทุมธานี 80)

แหล่งซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว พบว่าสมาชิกร้อยละ 88.1 ซื้อจากหน่วยงานภาคเอกชน
 รองลงมาร้อยละ 42.2 ซื้อจากซื้อจากศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 16.3 ซื้อจากหน่วยงานภาครัฐ และ
 ร้อยละ 11.1 ซื้อจากเกษตรกร

แหล่งจำหน่ายพันธุ์ข้าว พบว่าสมาชิกร้อยละ 53.3 จำหน่ายที่โรงสี รองลงมาร้อยละ
 26.7 จำหน่ายที่ศูนย์ข้าวชุมชน ร้อยละ 3.0 อื่นๆ (จำหน่ายพ่อค้า , ร้านค้าทั่วไป) และร้อยละ 2.2
 จำหน่ายให้กับเกษตรกร

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน พบว่าสมาชิกร้อยละ 74.8 ไม่ได้ผลิต
 ให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน และร้อยละ 25.2 ผลิตให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน

การเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้ พบว่าสมาชิกร้อยละ 59.26 ไม่เข้าร่วม
 การประชุมฯ และร้อยละ 40.74 เข้าร่วมการประชุมฯ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจ และความต้องการกิจกรรมของสมาชิกต่อการดำเนินงานของ ศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ด้านกิจกรรมกลุ่ม

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ความหมาย
	5	4	3	2	1		เบี่ยงเบน	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		มาตรฐาน	
ด้านกิจกรรมกลุ่ม								
1. ด้านการซื้อขายและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์	40 (29.6)	43 (31.9)	40 (29.6)	4 (3.0)	8 (5.9)	3.76	1.094	มาก
2. ด้านการอบรมถ่ายทอดความรู้	19 (14.1)	17 (12.6)	27 (20.0)	26 (19.3)	46 (34.1)	2.53	1.429	น้อย
3. ด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต	11 (8.1)	32 (23.7)	68 (50.4)	8 (5.9)	16 (11.9)	3.10	1.046	ปานกลาง
4. ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร	23 (17.0)	42 (31.1)	39 (28.9)	23 (17.0)	8 (5.9)	3.36	1.130	ปานกลาง
5. ด้านกองทุนกู้ยืม	14 (10.4)	23 (17.0)	47 (34.8)	30 (22.2)	21 (15.6)	2.64	1.206	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						3.08	1.181	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ด้านกิจกรรมกลุ่ม พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ด้านกิจกรรมกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.08) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับมากมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ ด้านการซื้อขายและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.76) ระดับปานกลางมีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.36) ด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.10) และด้านกองทุนกู้ยืม (ค่าเฉลี่ย 2.64) ระดับน้อยจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ ด้านการอบรมถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.53)

ตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ด้านองค์ประกอบกลุ่ม

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	5	4	3	2	1			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านองค์ประกอบของกลุ่ม								
1. ด้านกรรมการและผู้นำ	14 (10.4)	19 (14.1)	27 (20)	34 (25.2)	41 (30.4)	2.49	1.332	น้อย
2. ด้านวัตถุประสงค์กลุ่ม	23 (17.0)	38 (28.1)	51 (37.8)	20 (14.2)	3 (2.2)	3.43	1.011	มาก
3. ด้านสมาชิกกลุ่ม	22 (16.3)	54 (40)	45 (33.3)	6 (4.4)	8 (5.9)	3.56	1.012	มาก
4. ด้านทรัพยากรกลุ่ม	18 (13.3)	31 (23.0)	27 (20.0)	37 (27.4)	22 (16.3)	2.90	1.300	ปานกลาง
5. ด้านกฎ กติกา กลุ่ม	29 (21.5)	37 (27.4)	35 (25.9)	17 (12.6)	17 (12.6)	3.33	1.292	ปานกลาง
6. ด้านสถานที่ดำเนินงานกลุ่ม	31 (23.0)	32 (23.7)	49 (36.3)	17 (12.6)	6 (4.4)	3.48	1.112	มาก
รวมเฉลี่ย						3.20	1.176	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 ความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ด้านองค์ประกอบของกลุ่ม พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ด้านองค์ประกอบของกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.20) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับมากมีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านสมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.56) ด้านสถานที่ดำเนินงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.48) และด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.43) ระดับปานกลางมีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านกฎ กติกา กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.33) และด้านทรัพยากรกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.90) ระดับน้อยมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ ด้านกรรมการและผู้นำ (ค่าเฉลี่ย 2.49)

ตารางที่ 4.10 กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในศูนย์ข้าวชุมชน

ประเด็น	ระดับความต้องการ					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	5	4	3	2	1			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. การแปรรูป ผลิตภัณฑ์	37 (27.4)	65 (48.1)	22 (20.7)	2 (1.5)	3 (2.2)	3.97	0.863	มาก
2. การถ่ายทอดองค์ ความรู้	37 (27.4)	35 (25.9)	31 (23)	19 (14.1)	8 (5.9)	3.62	1.227	มาก
3. การสนับสนุนปัจจัย การผลิต	45 (33.3)	54 (40)	25 (18.5)	5 (3.7)	6 (4.4)	3.94	1.035	มาก
4. การประชาสัมพันธ์	33 (24.4)	55 (40.7)	18 (13.3)	12 (8.9)	17 (12.6)	3.56	1.297	มาก
5. การสร้างเครือข่าย และการ ประสานงาน	30 (22.2)	43 (31.9)	40 (29.6)	13 (9.6)	9 (6.7)	3.53	1.138	มาก
6. การส่งเสริมการทำ บัญชีต้นทุน	28 (20.7)	29 (21.5)	50 (37)	17 (12.6)	11 (8.1)	3.34	1.179	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย						3.66	1.123	มาก

จากตารางที่ 4.10 กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายในศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายในศูนย์ข้าวชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.97) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.94) การถ่ายทอดองค์ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.62) การประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.56) การสร้างเครือข่ายและการประสานงาน (ค่าเฉลี่ย 3.53) ระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การส่งเสริมการทำบัญชีต้นทุน (ค่าเฉลี่ย 3.34)

**ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
ชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี**

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ประเด็น	ไม่มีปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
	0	5	4	3	2	1			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ด้านการผลิต									
1. จำนวนสมาชิกที่ผลิตเมล็ดพันธุ์	5 (3.7)	44 (32.6)	48 (35.6)	26 (19.3)	7 (5.2)	5 (3.7)	3.92	1.049	มาก
2. เครื่องจักรกล	8 (5.9)	11 (8.1)	25 (18.5)	53 (39.3)	21 (15.8)	17 (12.6)	2.94	1.118	ปานกลาง
3. ปริมาณเมล็ดพันธุ์	5 (3.7)	34 (25.2)	47 (34.8)	21 (15.6)	13 (9.6)	15 (11.1)	3.55	1.294	มาก
4. ขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์	5 (3.7)	38 (28.1)	43 (31.9)	37 (27.4)	7 (5.2)	5 (3.7)	3.78	1.049	มาก
รวมเฉลี่ย							3.55	1.128	มาก
ด้านการตลาด									
1. ความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์	7 (5.2)	20 (14.8)	25 (18.5)	43 (31.9)	18 (13.3)	22 (16.3)	3.02	1.289	ปานกลาง
2. ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์	7 (5.2)	11 (8.1)	10 (7.4)	28 (20.7)	53 (39.3)	26 (19.3)	2.43	1.155	น้อย
3. สถานที่จำหน่าย	11 (8.1)	5 (3.7)	5 (3.7)	24 (17.8)	48 (35.6)	42 (31.1)	2.06	1.030	น้อย
4. การส่งเสริมการจำหน่าย	10 (7.4)	9 (6.7)	16 (11.9)	39 (28.9)	47 (34.8)	14 (10.4)	2.67	1.068	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย							2.55	1.136	น้อย
ด้านการดำเนินงานของศูนย์ฯ									
1. การถ่ายทอดองค์ความรู้	10 (7.4)	25 (18.5)	43 (31.9)	29 (21.5)	17 (12.6)	11 (8.1)	3.43	1.207	มาก
2. การให้กู้ยืมกองทุน	24 (17.8)	15 (11.1)	20 (14.8)	48 (35.6)	23 (17)	5 (3.7)	3.15	1.046	ปานกลาง
3. การคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์ฯ	9 (6.7)	10 (7.4)	9 (6.7)	26 (19.3)	49 (36.3)	32 (23.7)	2.33	1.166	น้อย
รวมเฉลี่ย							2.97	1.139	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็น	ไม่มีปัญหา	ระดับปัญหา					ส่วน		
	0	5	4	3	2	1	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน	ความหมาย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		มาตรฐาน	
ด้านการพัฒนากรรมการ สมาชิก									
1. การศึกษาดูงาน	9 (6.7)	23 (17)	26 (19.3)	41 (30.4)	23 (17)	13 (9.6)	3.18	1.229	ปานกลาง
2. การได้รับการอบรม และปฏิบัติ	4 (3)	33 (24.4)	36 (26.7)	35 (25.9)	22 (16.3)	5 (3.7)	3.53	1.152	มาก
รวมเฉลี่ย							3.36	1.191	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							3.10	1.142	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.10) ด้านการผลิต พบว่า สมาชิกมีปัญหาด้านการผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับมากมีจำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ จำนวนสมาชิกที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.92) ขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) และปริมาณเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.55) ระดับน้อยมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ เครื่องจักรกล (ค่าเฉลี่ย 2.94) ด้านการตลาด พบว่า สมาชิกมีปัญหาด้านการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.55) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับปานกลางมีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.02) และการส่งเสริมการขาย (ค่าเฉลี่ย 2.67) ระดับน้อยมีจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 2.43) และสถานที่จำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.06) ด้านการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า สมาชิกมีปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.97) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับมากมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การถ่ายทอดองค์ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.43) ระดับปานกลางมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การให้กู้ยืมเงินกองทุน (ค่าเฉลี่ย 3.15) ระดับน้อยมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์ข้าวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.33) ด้านการพัฒนากรรมการ สมาชิก พบว่า สมาชิกมีปัญหาการพัฒนากรรมการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับมากมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การได้รับการอบรมและปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.53) ระดับปานกลางมีจำนวน 1 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.18)

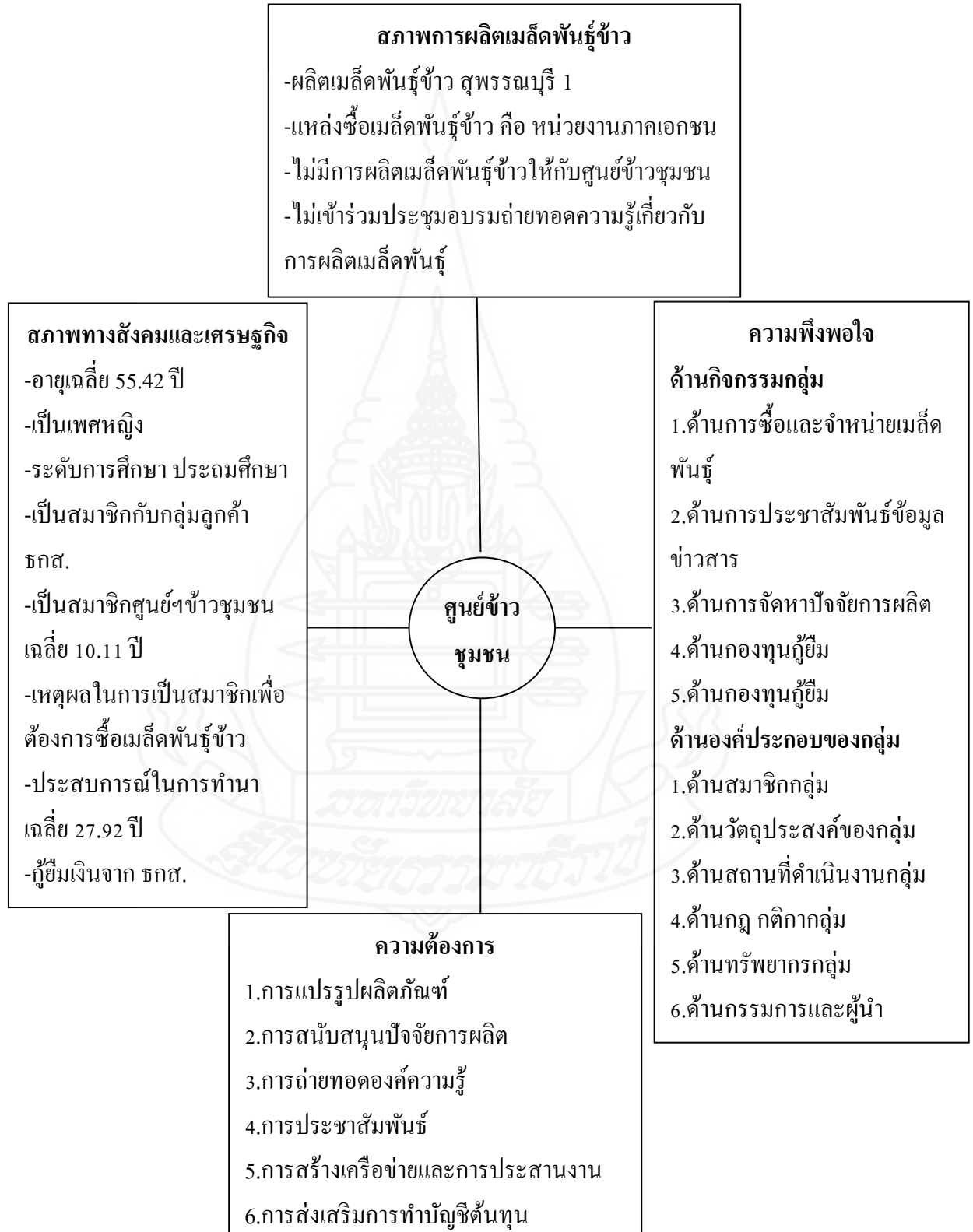
จากตารางที่ 4.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.10) โดยแยกเป็นปัญหาในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ จำนวนสมาชิกที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.92) ปริมาณเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.55) ขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) การถ่ายทอดองค์ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.43) และการฝึกอบรมและปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.53) ปัญหาในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ เครื่องจักรกล (ค่าเฉลี่ย 2.94) ความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.02) การส่งเสริมการจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.67) การให้กู้ยืมกองทุน (ค่าเฉลี่ย 3.15) และการศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.18) ปัญหาในระดับน้อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 2.43) สถานที่จำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.06) และการคัดเลือกคณะกรรมการ (ค่าเฉลี่ย 2.33)

ข้อเสนอแนะ

1. จัดการศึกษาดูงานศูนย์ข้าวชุมชนที่ประสบความสำเร็จ
2. ควรจัดทำแผนเสนอของบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ
3. ประชาสัมพันธ์ศูนย์ข้าวชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งในและนอกพื้นที่
4. ควรมีการวางแผนการจำหน่ายและกระจายพันธุ์
5. คณะกรรมการ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้คำแนะนำสมาชิกเรื่องการตัดพันธุ์ปน และวิธีการผลิตที่เหมาะสม
6. ควรมีการศึกษาดูงานของศูนย์ฯ ที่ประสบผลสำเร็จในจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางในการนำ มาปรับปรุงพัฒนาศูนย์ฯ
7. ควรสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน ให้เกิดเข้มแข็ง
8. ควรหาช่องทางการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ข้าวเพิ่มขึ้น เช่นจำหน่ายให้ บริษัทเอกชน หรือแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า

ส่วนที่ 2 บทสรุปตอนที่ 1 –4 เพื่อใช้ในการทำเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group)

จากการสำรวจสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ความพึงพอใจ และความต้องการของสมาชิก ปัญหาและข้อเสนอแนะ สรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 4.1 บทสรุปตอนที่ 1 –4 เพื่อใช้ในการทำเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group)

จากผลการศึกษา^{นี้} จึงนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ในเวทีสนทนากลุ่มโดยมีแนวทางและวิธีการพัฒนา 7 ประเด็นแสดงในตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 แนวทางการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

ประเด็น	แนวทางการพัฒนา	วิธีการ	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
1) การวางแผน	การพัฒนาเยาวชนรุ่นใหม่ให้เรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีการปลูกข้าว	ฝึกอบรมและการติดตาม เยี่ยมชมเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา	1) การใช้ศูนย์ข้าวเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตของเยาวชนในท้องถิ่น โดยสมาชิกและคณะกรรมการศูนย์ข้าวเปรียบเสมือนเป็นครูพี่เลี้ยง 2) การตอบแทนคืนสู่สังคม ด้วยการให้ทุนการศึกษาแก่นบุตรหลานของเกษตรกรในท้องถิ่น	1.1 เยาวชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตข้าวมากขึ้น 1.2 การมีเกษตรกรรุ่นใหม่ขึ้นมาสืบทอดอาชีพการเกษตรด้านการผลิตข้าว 2.1 เยาวชนที่ได้รับทุนการศึกษาสามารถกลับมาพัฒนาชุมชนของตนเอง
2) การจัดหาและใช้ทรัพยากร	การจัดหาเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ให้มีความพร้อมต่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	ฝึกอบรมและการติดตาม เยี่ยมชมเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา	1) การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน	1.1 ศูนย์ข้าวชุมชนมีจำนวนเครื่องจักรกลที่ใช้สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพียงพอสำหรับสมาชิก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการพัฒนา	วิธีการ	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
3) การผลิต	การยกระดับ มาตรฐานเมล็ดพันธุ์ สู่มาตรฐานสากล	ฝึกอบรมและ การติดตาม เยี่ยมชมเป็น กลไกในการ ส่งเสริมและ พัฒนา	1) การส่งเสริมการ ปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี สำหรับเมล็ดพันธุ์ ข้าว GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR RICE SEED 2) การลดต้นทุน เพิ่ม ผลผลิตด้วยการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ที่ทันสมัยควบคู่กับ การใช้องค์ความรู้ (Knowledge Management) 3) การสร้างแรงจูงใจ ด้วยการเพิ่มราคารับ ซื้อเมล็ดพันธุ์	1.1 เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจาก ศูนย์ข้าวชุมชนได้รับ มาตรฐานสากลและเป็น ที่ยอมรับมากขึ้น 12 ศูนย์ข้าวชุมชน สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ ดีใช้ในชุมชน 1.3 ให้บริการเมล็ดพันธุ์ ดีแก่สมาชิกในชุมชน เกษตรกรรายเดิมกลับมา ซื้อเมล็ดพันธุ์ในฤดูกาล ผลิตถัดไป 2.1 ต้นทุนการผลิต ลดลง ผลผลิตเพิ่มขึ้น 2.2 มีนวัตกรรมการผลิต ที่ทันสมัยและมี ประสิทธิภาพ 3.1 จำนวนเกษตรกร ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้น 3.2 มีปริมาณเมล็ดพันธุ์ เพียงพอต่อความ ต้องการแก่สมาชิก ภายในชุมชน

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการพัฒนา	วิธีการ	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
4) การดำเนินงานของศูนย์	การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทางการเงิน การเงินละสร้างโอกาสทางการเงิน โดยการเชื่อมโยงแหล่งเงินทุนภายในและภายนอก	ประชุมกลุ่มเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา	1) ใช้กลยุทธ์การสร้าง ความเข้มแข็งด้าน เงินทุนด้วยวิธีการ เข้าถึงแหล่งเงินทุน ภายนอก 2) ใช้กลยุทธ์การสร้าง ความเข้มแข็งด้าน เงินทุนด้วยวิธีการ ระดมทุนเรือนหุ้นและ ระดมเงินรับฝากจาก สมาชิก	1.1 กลุ่มมีความเข้มแข็ง ทางการเงิน 1.2 มีเงินทุนหมุนเวียน อย่างต่อเนื่องและมีสภาพ คล่องทางการเงิน
5) การตลาด	การสร้างโอกาสทางการตลาดให้พร้อมต่อการแข่งขัน	1) ฝึกอบรมและการติดตามเยี่ยมเยียนเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา 2) ประชุมกลุ่มเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา	1) ศูนย์ข้าวชุมชนเพิ่ม จิตความสามารถด้านการจัดการช่องทาง การตลาดด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเข้าถึงข้อมูล และผลิตภัณฑ์ของ ศูนย์ข้าวชุมชน 2) การจัดการส่งเสริม การจำหน่ายโดยการ ให้สินเชื่อทางการค้า เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ย สารเคมี	1.1 จำนวนผู้ซื้อเมล็ดพันธุ์ ข้าวเพิ่มมากขึ้น 1.2 ศูนย์ข้าวชุมชนเป็นที่ รู้จักของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน 2.1 สมาชิกมีคุณภาพชีวิต ในการประกอบอาชีพ การเกษตรที่ดีขึ้น 2.2 สมาชิกสามารถมาชำระ หนี้ได้ตรงตามระยะเวลา ที่กำหนด 2.3 ศูนย์มีผลกำไรมากขึ้น

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการพัฒนา	วิธีการ	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
6) การ ประสานงาน	การเชื่อมโยง เครือข่ายระหว่าง ศูนย์ข้าวชุมชนทั้ง ภายในภายนอก จังหวัด หน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน	ฝึกอบรมและ การติดตาม เยี่ยมเยียนเป็น กลไกในการ ส่งเสริมและ พัฒนา	1) การสร้างเครือข่าย ระหว่างศูนย์ข้าว ชุมชนภายในจังหวัด และภายนอกจังหวัด	1.1 ศูนย์ข้าวชุมชนมี ภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ระหว่างศูนย์ข้าวชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และ หน่วยงานภาคอื่นๆที่
7) การควบคุม การผลิต	การให้ถ่ายทอด ความรู้และส่งเสริม ให้สมาชิกจัดทำ แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยมีการควบคุม คุณภาพตามหลัก วิชาการ	ฝึกอบรมและ การติดตาม เยี่ยมเยียนเป็น กลไกในการ ส่งเสริมและ พัฒนา	1) การให้ คณะกรรมการศูนย์ ข้าวหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ให้ความรู้ถึงขั้นตอน การผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ ถูกต้องตามหลัก วิชาการ เพื่อ หลีกเลี่ยงปัญหา สิ่งเจือปนของเมล็ด พันธุ์	1.1 เมล็ดพันธุ์มีความ บริสุทธิ์มากขึ้น